— Ти, може, хворий? — спитав він приятеля й усміхнувся сам з свого питання: не могло бути й мови про хворобу в цього чоловіка.

Той заперечив:

— Хворий? Зовсім ні.. Звідки впало тобі таке питання в голову?

— Ну, судячи з твоєї міни... треба вважати тебе або за хворого, або... за дуже нещасного. Серйозно, в чому річ?

Той знову заперечив:

— Що ти причепився до мене сьогодні? Вже гості починають звертати увагу на нас... Ніяких клопотів ані неприємностей не маю... Тільки бачиш...

— Сам не знаю, чого хочу,— закінчив за нього думку приятель-оптиміст.

— Власне,— підхопив він думку приятеля,— ти вгадав: не знаю, чого хочу. Проте виразно почуваю, що... щось наче бракує в моєму житті від якогось часу...

— І ти кажеш, що здоровий? Але ж це справжня хвороба: хотіти чогось і не знати чого... Ні, хлопче, ти про свою хворобу не розповідай так голосно, бо ще тут вирішать, що я доглядаю за нешкідливим вар'ятом.

— Покинь жарти. Ти думаєш, що багато є таких людей, які, коли б їх хтось знічев'я запитав, чого хочуть, вміли б відповісти? Не подумавши, отак відразу? Ти уявляєш собі, що коли б я так, наприклад, першому-ліпшому чоловікові запропонував: зараз дістанеш стільки й стільки

грошей, але мусиш сказати, що хотів би ти за них купити, думаєш, що багато знайшлося б таких рішучих?

— Думаю, що кожна нормальна людина знає, чого хоче, крім тебе. А до того, є такі люди, що мають такі зовсім собі дрібні бажання, через ціле життя мріють про їх здійснення і... вмирають тільки з мріями. Знаєш, такі зовсім дрібні, "неможливі" бажання, яких не можна здійснити, бо видаток на них порушив би вже норму всього їхнього життя. Мій дядько, наприклад, ціле своє життя мріяв про гойдак... і вмер па постелі, не діждавшись... гойдака...

— Шкода, сьогодні, напевно, вже мав би гойдак. Знаєш, як знайдеш мені чоловіка з таким "неможливим" бажанням, що відразу знав би, чого хоче,— даю тому щасливцеві сотку на руки.

— Слово?

— Слово!

Приятель торкнув його за лікоть:

— Не треба багато шукати. Ось на тротуарі готелевий "експрес" стоїть на однім і тім самім місці, відколи ми в кав'ярні сидимо. Спитай цього сердегу: він, певно, має якесь "неможливе" бажання. Чекай, я напишу кілька слів до сестри і під цим приводом гукну його сюди, а ти розговорися з ним.

— Багато заробляєте? — почав той балачку з "експресом", поки приятель писав листа.

— Та звідки багато?.. Пан ніби не знають, які тепер часи?..

— Ну, а хотіли б ви часом заробити більшу суму грошей... наприклад, яку тисячку?..

— Та що пан таке говорить! Хто тепер годен тисячу заробити?

— Могли б ви, наприклад, знайти гроші... бувають чей же випадки, що хтось згубить гроші. Що б ви годі з грішми робили?..

— До поліції віднесу, бо можуть спіймати, тоді була б кара.

— Звісно, але якби вам так хто подарував кілька соток, що б ви собі за них купили найперше?

"Експрес" підморгнув.

— Кілька соток? Гм... або я знаю, що би я за них купив собі? Певно, що не викинув би в болото... вже я купив би щось за них... лиш коли б їх мати.

— Але що саме?

— Або я знаю що. Щось.

— Це якийсь такий непорадний, як я,— сказав він до приятеля по-французьки,— дай йому лист і хай забирається, як не знає, чого хоче.

Замовив знову пляшку вина. Вино принесла дівчина: вона наблизилась безшелесно до їхнього столика, поставила вино й відійшла на поклик до сусіднього столика.

— Дивні ці дівчата,— заговорив приятель-оптиміст.— Декотрі з них навіть на службі в публічних домах залишаються порядними, і жодна з них не перестає вірити, що саме тут їй вдасться зробити кар'єру: знайдеться якийсь багатий старий вар'ят, що закохається і... навіть ожениться.

— Ти гадаєш?..

— Певен. Ось глянь на цю: попри офіційний усміх до гостей — скільки погамованих бажань, скільки туги в цих очах... очі ці, мусиш визнати, дійсно небуденні. Уважай, так день у день служити десяткам елегантних жінок, день у день бути свідком, як інші жінки влаштовують своє життя. Хіба ж це не може викликати бунту в тому маленькому серці? Зрештою, чим ті жінки ліпші від неї?..

— Так,— пригадав собі меланхолік,— за своїх студентських часів знав я одну дівчину з цукерні, її єдиною мрією було мати хутро, виїхати до чужого міста і десь там, де її ніхто не знав би, в елегантній цукерні казати подати собі склянку шоколаду... Можливо, що і ця мала має подібні мрії. Постривай, я запитаю її...

Він звернувся до дівчини:

— Панночко, дві чорні. Пождіть, панночко,— затримав, коли вона збиралась виконати замовлення. — Чого ви такі сумні?

— Криза, пане, гріх бути веселим...— усміхнулась своїм офіційним усміхом.

— А якби так добра фея хотіла прогнати кризу і дала б вам, мені і цьому панові багато грошей, то що ви зробили б з ними?

— Тепер не ходять більше по землі добрі феї, що роздавали б людям гроші...

— Але, скажім, якби хтось дав вам багато грошей... дуже багато, панночко, то що ви купили б собі за них?

— Те, що хотіла б я мати, не можна купити за гроші, пане...

— Все можна за гроші купити, дитинко.

— То будьте такі ласкаві, пане, і купіть мені мого хлопця, що загинув тому два тижні в авіаційній катастрофі...

— Можна другого хлопця купити,— пожартував той.

— Дай спокій,— стримав його приятель,— вона має повні очі сліз.

Та дівчини з офіційним усміхом уже не було біля них.

— Життя, коли придивитись до нього ближче, виходить дуже інтересне,— кинув меланхолік приятелеві. Той хотів щось відповісти, але стримався, бо в тій хвилині наблизилась до них дівчина з сусіднього столика. Приятелі переглянулись: вона скидалась на учениці вищих класів середньої школи і ані своїм лицем, ані убором не пасувала до цього оточення.

— Вибачте, панове, але в публічнім місці людина мимохіть буває свідком розмови своїх сусідів. Від години,— звернулась вона до чоловіка, що не знав, чого хоче,— прислухаюсь до ваших клопотів і... дійсно вважаю ваше становище "безпорадним". Усі ваші спроби допомогти людині, що знає, чого хоче, виявились невдалими. Може, я вам стану в пригоді? Я голова Товариства охорони малолітніх злочинців. Само собою, що я тими малими "виродками" не тільки опікуюсь, але хотіла б теж бачити їх колись порядними людьми. Та для цього потрібні гроші. Наприклад, одна дівчина мріє про ніщо інше, як тільки про власну машину до шиття. Чи не думаєте ви, що, коли б тій дитині купити машину і дати змогу навчитись кравецтва, з неї вийшла б корисна одиниця для суспільства? Знову інший хлопчина мріє про власну крамницю із залізним приладдям. Чи не вважаєте, що це було б корисним і принесло б вам багато морального вдоволення: вивести тих звихнених дітей у люди?

Він подивився на приятеля, мовляв: яка твоя думка?

— Ви вже вагаєтесь,— підхопила вона його погляд,— легше гроші дарувати в думках, як на ділі...

— Та що ви... я лише...— запнувся,— я лише повинен мати доказ, що ви дійсно з Товариства охорони малолітніх злочинців.

Вона говорила далі:

— Ви справді вирішили б віддати сотку людині чи людям, які знали б, чого хочуть?.. Так-от,— вона зробила рух рукою, наче виймала портмоне з кишені,— просто дали б — та й уже?..

— Але ж так,— потвердив він і жартома передав їй портмоне.

Вона поважила його на руці, оглянула і... заховала до муфти.

— Дати вам квит? — спитала, але, помітивши його серйозний погляд, повернула йому портмоне назад.

— Очевидно, ви не можете передати мені без гідних довірених свідків, що потвердили б правдивість моїх слів... Доктора З. знаєте? Я так і думала: його всі знають... Отож заждіть хвилинку, а я прийду сюди з ним, і ви передасте прилюдно гроші для моїх малих виродків.

Вона подала по-товариськи руку обом мужчинам і вийшла.

За кільканадцять хвилин замість дівчини й доктора З. увійшов у залу "експрес" (той самий, що не знав, що з грішми робити), вручив приятелям запечатаний конверт і вийшов.

В конверті було сорок злотих і клаптик нотного паперу. На папері стояло: "Я взяла тільки шістдесят злотих — стільки потрібно мені на плащ. Сорок злотих вертаю. Я не є ані голова Товариства охорони малолітніх злочинців, ані злодійка. Вчусь співу і мрію про сценічну кар'єру. Завтра обіцяли відрекомендувати мене директорові опери, а до цього потрібно було, звичайно, нового плаща, бо директор зі зле одягненими кандидатами навіть говорити не хоче. Від цих шістдесяти злотих може залежати вся моя кар'єра. Грошей не просила впрост тому, бо боялась, що ви не повірите мені. Гроші (як буду славною співачкою) постараюсь віддати на фонд охорони малолітніх злочинців. Поки що дуже дякую".

Оптиміст розсміявся:

— Перші ліки на твою хворобу досить дорого коштували тобі: у сьогоднішні часи шістдесят золотих...

— Але я не жалію,— відповів той,— тепер бодай знаю, чого хочу.

— Цікаво?..

— Хочу відшукати цю малу хитрунку і, оскільки вона має вокальні здібності... помогти їй зробити сценічну кар'єру. А може...— і лукаво усміхнувся.

1934